DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICO-PRACTICA,

DE INFLAMMATIONIBVS ERYSIPELACEIS,

QVAM,

VELIFICANTE NVMINIS SVPREMI GRATIA,

RECTORE VNIVERSITATIS MAGNIFICO,

PRÆNOBILI ET CONSVLTISSIMO

DN. TOBIA JAC. REINHARTHO,

JCTI, SACRI PALATII CÆSAR. COMITE, JVRID. FACVLT. ASSESSORE, ET PROFESS. COD. PVBL. ORDIN. CIVITAT. SYNDICO ET CONSVLE,

AVTORITATE ET DECRETO GRATIOSÆ FACVLTATIS MEDICÆ IN PER-ANTIQVA HIERANA,

SVB PRÆSIDIO

LAVDATISSIMI ORDINIS MEDICI DOMINI SENIORIS,

DN. D. HERMANNI PAVLI JVCHII,

SERENISS. DVCVM SAXO-VINAR. ET ISENAC. CONSIL. AVLIC. ET ARCHIAT. PATHOL. ATQVE PRAXEOS PROFESS. PVBL. PRIMAR. ACADEM. CÆSAR. NAT. CVRIOS. COLLEGÆ,

PATRONI AC PROMOTORIS SVI COLENDISSIMI,

PRO DOCTORIS GRADV

SVMMISQVE IN ARTE SALVTARI PRIVILEGIIS ET IMMVNITATIBVS RITE ET SOLENNITER IMPETRANDIS,

PVBLICÆ ERVDITORVM DISQVISITIONI SVBMITTIT,

AVTOR ET RESPONDENS,

JOHANNES FRIDERICVS RILCKIVS,

Bolckenhayna-Silef.

IN AVDITORIO MAJORI COLLEGII MAJORIS, HORIS CONSVETIS.

DIE XXII. NOVEMBRIS M DCC XXXII.

ERFORDIÆ, Typis JOH. CHRISTOPHORI HERINGII, Acad. Typogr.

VIRO
SVMME REVERENDO, AMPLISSIMO
ATQVE DOCTISSIMO

DOMINO
LAVRENTIO
BAVDISIO,

DVCATVS LIGNICENSIS SVPERINTENDENTI
MERITISSIMO, ECCLESIÆ SS. PETRI ET PAVLI PASTORI
VIGILANTISSIMO, CONSISTORII REGII ASSESSORI
ET CONJVNCTARVM SCHOLARVM LIGNICENSIVM PRÆSIDI GRAVISSIMO,

DOMINO PATRONO
ET MÆCENATI SVO

ÆTERNVM SVSPICIENDO,

AD RECOLENDAM BENEFICIORVM INSIGNIVM
ACCEPTORVM MEMORIAM

PERENNE GRATITVDINIS MONVMENTVM
CONSTITVTVRVS,

DISSERTATIONEM HANCCE INAVGVRALEM

EA QVA DECET ANIMI REVERENTIA
DEVOTE

D. D. D.

AVTOR ET RESPONDENS.

PROŒMIVM.

Anguinis per totum corpus diffuſam ita dictam maſſam, in continuo, libero, tranquillo & proportionato motu progreſſivo ſeu circulatorio, e corde nempe ad partes progrediente & ex his iterum ad cor redeunte, conſervari debere, quamdiu vita & ſanitas durant vigentque, Phyſiologia olim docuit & experientia, optima rerum magiſtra, confirmavit; Ejusdem vero purpurei laticis ac reliquorum machinæ noſtræ corporeæ humorum motum qualemcunque irregularem, ebullitionem orgaſticam, congeſtionem verſus certa tantum loca impetuoſiorem & exinde dependentem ſta-

gnationem aut ſtaſin plenariam, multorum, imò plurimorum, morborum eſſe cauſam, eamque exinde omnium optime derivari & illuſtrari poſſe, ex Pathologia abunde liquet omnesque fere uno ore profitentur rationales Medici. Non lubet jam, pro confirmando hocce aſſerto, graviores & admodum pernicioſos illos viſcerum, tam nobiliorum, quam ignobiliorum, abinde provenientes infarctus, obſtructiones & ſcirrhos in medium producere, neque etiam ingentis illius rhevmaticorum, ſpaſticorum, inprimis arthriticorum, aliorumque conſimilium admodum moleſtorum affectuum catervæ hunc in finem facienda erit mentio, ſed ſufficiet nobis *inflammationes* tantum exempli loco adduxiſſe, quippe quæ primam atque primariam ſuam originem ordinarie ſtaſi cuidam ſuſpectæ, a prægreſſo inordinato aliquo humorum motu ſuperſtiti, debent, hujusque reſpectu provido & ſalutari admodum conſilio, a principio noſtro vitali ſuſcipiuntur, ſed eventu utplurimum admodum ambiguo, præprimis ſi in interioribus magis quam exterioribus & ſanguiferis magis, quam exſanguibus

guibus partibus occurrant, ob facile ſupervenientem nimirum Gangrænam aut ipſam quoque putridam ſeu ſphaceloſam corruptionem, qualia itidem, aut ſaltem non niſi gradu ab his diſcrepantia pericula, quandoque a ſuperficialibus iſtis extremam externi corporis ſuperficiem, ſeu cutem, tantum occupantibus, alias eryſipelaceis dictis inflammationibus, pertimeſcenda ſunt, maxime ſi imprudenter vel per commoventia & humores nimium exagitantia remedia irritentur, vel per refrigerantia & adſtringentia repellantur, ſicque humoribus ad terminos jamjam quaſi promotis motus retrogradus cum ſummo ægrotantium vitæ diſcrimine inducatur: Tunc enim, ſi perverſa hacce medendi ratione affectus talis, cæteroquin utplurimum mitior, antiquas vias relegere maſſamque humorum denuo inquinare & novam ipſi labem affricare coactus fuit, communiter tanto fortiora, graviora & periculoſiora mala, pectoris nempe oppreſſiones, cordis anguſtationes, bronchiales ſuffocationes, convulſiones, hydropes pectoris, apoplexiæ, epilepſiæ, aliaque ſontica pernicioſa & non raro lethalia pathemata invi-

tantur & producuntur. Hinc quoque non immerito operæ pretium fore mihi visum fuit, si loco Thematis inauguralis genuinam harum *inflammationum* originem, indolem atque curandi methodum, Gratioso Inclyti Medicorum Collegii consensu, pro virium modulo ingeniique imbecillitate explicare & delineare allaborarem: Quod ipsum, ut felici fiat auspicio, in divini Nominis Gloriam proximique ægrotantis qualecunque emolumentum, supplex humilisque nunc a Deo T. O. M. contendo & obsecro.

§. I.

USitatissimum illud & Græcis pariter ac Latinis Scriptoribus receptissimum *Erysipelatis* vocabulum cum obscuræ admodum sit originis, utique requirit, ut priusquam nos ad realem affectus per illud denotati explicationem accingimus paucis quoque unde proprie desumtum & compositum sit, inquiramus & demonstremus. Quibusdam ergo placet illud ab ἐρύειν vel ἐρύεσθαι, quæ idem sunt, ac ῥύειν vel ῥύεσθαι, *trahere* vel *trahi*, & adverbio πέλας *prope*, quod, addito articulo, jura & formam nominis recipit & propinquum denotat, derivare sicque simul indolem ejus vagam adumbrare, quod nimirum perquam facile ad viciniam, seu *loca propinqua se trahat &* *traha-*

trahatur eaque propter nimium corruptis vocabulis, propriè vicinitraham aut vicinitractam appellandam esse hanc affectionem autumant. Alii cum Fallopio vocabulum hoc â græco ἐρυσίση, i.e. *rubigine* in *frumentaceis* & πέλας *prope*, deducere amant, quoniam nimirum pars Erysipelate afflicta accederet *prope ad colorem spicæ, quam rubigo deturpavit.* Alii denique ad mentem POLLVCIS *Lib. IV. Onomast.* adjectivum ἐρυσὸν, pro quo *rubrum* Latini dicunt, non inepte huc adsciscere eidemque natales hujus nominis adserere solent præprimis quia animadvertunt antiquioribus solennem admodum fuisse vocis ἔρυσος pro ἔρυθρος usum, ita, ut hac ratione unice a *rubore*, quo pars læsa sub hoc affectu oculos ferit, desumta videatur hæc denominatio.

§. II.

Quoad *Synonymiam* affectus hic duplex adhuc græcum nomen sortitus est ab HIPPOCRATE, dum *Sect. V. Aphor. 23.* ἐπιφλόγισμα, & alibi πῦρ ἄγριον vocatur. Latini, licet & suum fecerint græcum nomen *Erysipelas*, vel juxta CELSVM *Erysipela*, aliquando tamen etiam diversas alias appellationes huic substituerunt: Quidam simpliciter ignem vocant, procul dubio a sensu acrioris, quem infert, Caloris; alii huic adhuc peculiaria conjungunt epitheta, & vel *ignem sylvaticum*, aut quasi Sylvestrem & efferatum, ob caloris ferociam; vel *Ignem Persicum*; vel *sacrum* seu *magnum*, quoniam veteres illud, quod magnum erat, etiam sacrum vocare sueverunt; vel denique *Ignem S. Antonii* appellitarunt, quoniam ipsum hunc virum sanctum, tanquam tutelare in incendiis Numen, contemptores sui hac veluti

luti ferali flamma punire crediderunt, quanquam etiam ab aliis hoc pro *Gangrænæ* aut *Erysipelatis exulcerati* synonymo habcatur. MESVES & AVICENNA ipsi spinæ titulum imposuerunt, ob doloris pungitivi, ad modum punctionis spinæ membra ab Erysipelate occupata urgentis, sensum. A PLATERO *Cap. II. de Febr. p. 16.* minus apposite vocatur *Carbunculus*, quod nimirum enata macula referat ruborem flavescentem gemmæ sic appellatæ, cum tamen potius singulari cuipiam, multumque a nostro affectu diverso tumoris inflammati generi, competat hæc appellatio. Magis congruus autem videtur *Rosæ* titulus, a quamplurimis huic affectui impositus, ob suavem illum, quo incarnatos roseti flores succensa cutis æmulatur, colorem, quod etiam Germani, eundem communissime die Rose salutantes adprobare videntur, quemadmodum & illi non prorsus injuste faciunt, qui *febrem* ἐρυσιπελατώδην ipsum nuncupant, a palmario nempe & primario symptomate, quo ut plurimum stipatus incedit hic affectus, nempe febre, pro ratione circumstantiarum & ipsius staseos qualitate, modo graviori, modo leviori existente. Ab his etiam non multum discrepant reliquæ Germanorum denominationes, quando nimirnm termino usitatiori das Rothlauff, item das wilde Feuer, Flug-Feuer, St. Antonini Plag ꝛc. ꝛc. insignire solent peculiare hoc inflammationis genus.

§. III.

Quoniam vero ratione Homonymiæ vocabuli Erysipelatis nihil fere habemus, quod peculiari annotatione dignum esset, nisi quod a quibusdam Patholo-

gis

gis in paulo generaliori & ſpecialiori ſenſu quandoque accipiatur, nempe vel de qualicunque inflammatione ſuperficiali, a quacunque humorum ſtaſi inducta, vel tantum de ſimili inflammatione ob ſanguineam ſtaſin proprie cauſata, quæ ultima uſitatiſſima eſt acceptio, quam & hic loci retinere placet; hinc ad realem *inflammationum eryſipelacearum* definitionem potius nos accingimus, atque ſequentem de illis pro fundamento hujus tractationis ponimus, quod ſint *peculiare negotium vitale principii noſtri agentis & rationalis, ſub quo, illud, mediante auctiori motu humorum congeſtorio & progreſſivo ſtaſin quandam ſanguineam in ſuperficies extrema cujusdam partis membranaceæ hærentem, ſicque tumorem aliqualem in latitudinem æqualem magis diffuſum, mediocriter ardentem & dilute roſeum inducentem, reſolvere & diſcutere, ac inſimul metuendam alias corruptionem fermentativam acrem avertere allaborat.*

§. IV.

Ne autem peculiares haſce inflammationum ſpecies cum reliquis nempe phlegmonodeis & apoſtematoideis, forſitan confundamus, ante omnia quanam ratione illæ ab his potiſſimum differant, demonſtrandum erit. Conſpirant equidem eryſipelaceæ inflammationes ſatis exquiſitè cum *phlegmonodeis*, eademque fere ſigna diagnoſtica exhibent, poſſunt tamen etiam facile ab iisdem diſtingui & quidem 1) quoad *eſſentialia* & *concomitantia ſymptomata*: Phlegmone enim, ut verba Celeberr. Dom. Profeſſ. JUNCKERI, Præceptoris mei æternum devenerandi, *in Conſpectu Medic. Theoret. Pract. Tab. XX. pag. 161.* mea faciam, eſt ſpecies in-

B flam-

flammationis, quæ stasin sanguinis intra poros & tenuissima vascula in *latum* & *profundum* factum, involvit & sæpius insimul a metastasi quadam febrili exoritur, adeoque necessario insimul exquisitiores & graviores motus febriles simul inducit, quam Erysipelas, quod quidem majorem fervorem & ardorem in parte affecta præcipue exhibet, ita ut etiam cuticula exinde quasi exarescat, rarius tamen graviorem quandam febrem secundariam comitem habet, nisi forsitan magis diffusa quædam stasis, maxime circa nobiliorem & sensibiliorem partem, illud invitaverit. Proinde etiam color partis affectæ in his inflammationibus magis ad flavedinem seu dilute roseum, in phlegmonodeis vero ad saturatiorem ruborem vergit, ac insuper si pars ista quodammodo comprimitur, non ita facile disparet, uti in illis, nec etiam tam repente augescit. Sic quoque differunt hæ inflammationes 2) *quoad effectus*, seu *consequentia*, dum *dolor* in erysipelaceis est magis punctorius & lancinatorius, in phlegmonodeis vero magis distensivus; *tumor* in his plerumque satis magnus, in uno loco permanens atque fixus, & carnem cuti subjectam aut ipsam parenchymatos substantiam occupans; in illis vero communiter humilis, serpendo ad vicinam crescens atque extus in cute, vel intus in extrema viscerum membrana hærens, observatur.

§. V.

Ab *apostematode inflammatione* hæc nostra admodum facile distingui potest, quoniam illa quidem pariter in superficie, vel sub ea occurrit, sed arctiori insimul spatio circumscripta est atque partis illius, tam carno-

sæ,

ſæ, quam glanduloſæ, quam ſemel occupat, profunditatem magis penetrat, qualequid nunquam in Eryſipelate obſervatur. Sic quoque a *Gangræna* & *Carbunculo* ſatis exacte differt Eryſipelas, gradu nimirum malignitatis & periculi, quippe cujus intuitu ab illis longe exſuperatur, ob graviores nimirum morbos, qui eosdem ordinarie antecedunt, quorumque ſymptomata pediſſequa exiſtunt, ſiquidem etiam inſuper Gangræna non ſolum muſculoſas ſed & tendinoſas & nervoſas, Bubones vero glanduloſas partes occupant, ardorem & dolorem intenſiorem inferunt, tumoremque duriorem cum rubore ſaturatiori exhibent. Ab Herpete denique, Purpura, Variolis, Morbillis, Scarlatina febre aliisque cum maculis rubicundis prodeuntibus febribus quantum differant hæ inflammationes, jamjam in propatulo eſt & ulterioriori non indiget demonſtratione.

§. VI.

Non ſolum autem ab aliis conſimilibus fere affectibus, ſed & a ſe ipſo probe diſtinguendum venit Eryſipelas, ob diverſas ejusdem ſpecies diverſamque faciem, quam ſecundum cauſarum aliarumque circumſtantiarum peculiarem rationem exhibere ſolet: Generatim enim, ratione cauſæ materialis, diſpeſcitur in *exquiſitum*, quod a ſtaſi pure ſanguinea dependet, & *ſpurium* ſeu *œdemadotes*, quod rarius occurrit & majori cum tumore minorive rubore & dolore conſpicuum eſt, originem ſuam a ſtaſi ſanguineo-ſeroſo-mucoſa ſumit ac potiſſimum cachecticis & ſcorbuticis ſubjectis familiare exiſtit, atque inter vulgus communiter die weiſſe Roſe audit. Quoad invadendi modum non inepte di-

viditur in *vagum* & *fixum* nec non *ſimplex* & *veſiculare*: vagum ſeu obambulans, in parte illa, quam ſemel occupavit, non diu perſiſtit, ſed ab una ad alteram ſemper progreditur & herpetis more ſenſim in vicinas regiones ſerpit, hacque ratione non raro totum corpus per currere ſolet, quemadmodum inter alios tale etiam ſe obſervaſſe refert MENZELIVS in *A. N. C. Decur. III. Ann. IV. Obſ. 82.* quod a dextra gena ad ſiniſtram, hinc per frontem ad verticem totumque caput, deinde ad cervicem & ſcapulam & pedetentim a dextro latere, per dorſum, ad nates & ſic porro, non ſine ſummo dolore, per totum pedem dextrum ad talum usque curſum ſuum direxit ibidemque tandem abſolvit. SEBITZIVS, cui bis tantum in Praxi obtigit hic affectus, vocat eundem *volaticam infantum*, quoniam tenerioribus & juuioribus ſubjectis ſolennior eſſe obſervatur, quam adultis; a WITTICHIO vero & SENNERTO *macularum voloticarum* titulum obtinuit, quos etiam Germani, eundem communiter, das Geflüg, den Flug, das Flug-Feuer, die lauffende Roſe ꝛc. appellitantes, imitati ſunt: E contra autem Celeb. D. D. RAIMANNO placuit in *Miſcellan. Phyſ. Med. Mathemat. Anno 1727. Meuſ. April. Claſſ. IV. Art. 4.* hanc ſingularem Eryſipelatis ſpeciem ad *herpetes*, a ſerpendo ita dictos, referre, quoniam horum inflammatio media quaſi eſt, ratione gradus, inter Eryſipelas verum & Phlegmonem ſimulque tumorem & duriorem & majorem exhibet, quam proprie ita dictum Eryſipelas, adeoque putat, quod vel a forma *herpes miliaris eſticomenos*, vel a loco affecto *Herpes cingens* ſeu zona, vel juxta PLINIVM Zoſter, quod ſcilicet ho-

minem

minem medium ambiat, aut illam præcipue regionem occupet, cui cingulum applicari, quæque propterea ab Anatomicis zona vocari ſolet, vel denique juxta ETTMÜLLERI mentem, *Herpes Eryſipelatoſus* appellari queat. vid. etiam *A. N. C. Dec. I. Ann. 3. obſ. 287.* de differentia autem inter hanc & *fixam eryſipelaceam* inflammationem, de qua potiſſimum hic agere lubet, non opus erit ut ulterius quædam addamus, cum ea ex hactenus traditis phœnomenis abunde jam pateat.

§. VII.

Porro *ſimplex Eryſipelas* illud vocatur quod nudam inflammationem in ſuperficie partis affectæ exhibet absque ulla ulteriori ejusdem deformatione & depravatione; *veſiculare* autem illud dicitur, in quo puſtulæ pellucidæ modo minores, modo majores, hinc & inde ſimul erumpunt, tandemque ruptæ copioſum ſerum profundunt, & paucorum dierum intervallo cruſtoſæ fiunt ac decidunt. Vulgus hanc ſpeciem vocat die Blaſen-Roſe, oder die bläſigte Roſe, omniumque maxime eandem formidare ſolet, quoniam graviora utplurimum ſymptomata præ ſimplicibus eryſipelaceis inflammationibus inferre, caput & faciem inprimis occupare aut etiam per alias partes obambulare, ſimulque cum hæmorrhoidibus molientibus non raro conſpirare ſolet, prout hoc, inter alia, exempla a Celeb. D. D. ERNESTI *in Annal. Med. Phyſ. Ao. 1722. Menſ. Aug. Claſſ. II. Art. 3. §. 3.* & RIEDLINO *in Curat. Med. Cent. V. obſerv. 65.* recenſita confirmant.

§. VIII.

Præterea etiam reſpectu ſymptomatum diſtin-

guendæ veniunt hæ inflammationes in *criticas* & *ſymptomaticas*, ſi nimirum febres antecedentes, quibus non raro quoque ſuperveniunt, ſpectes: Priores vocamus illas, quæ in morbi ſtatu, per certa ſigna antecedentia prius indicatæ, tempore critico prorumpunt, in ſequente brevi poſt febris ſolutione modo omnimoda, modo duntaxat aliquali; poſteriores autem ſunt, quæ ſtatim in morbi principio, prius non indicatæ, extra diem criticum prorumpunt, febre poſtmodum vel in eodem tenore continuante, vel quodammodo etiam augeſcente, cum notabili virium roboris imminutione. Ratione partis affectæ quidam etiam diſtinctionem inter Eryſipelas *internum* & *externum* formant, ſed minus neceſſariam magisque impropriam, quoniam hoc ipſum vocabulum in ſtrictiori ſenſu tantum affectum externum cutaneum inflammatorium denotat, in latiori vero & abuſivo quandoque etiam de partibus internis, ſeu viſceribus inflammatis dicitur, adeoque in Praxi vix utilitatis quicquam afferent illæ, ab AETIO *Lib. V. Cap. 89.* ex diverſis partibus Eryſipelate affectis formatæ variæ febrium ardentium ſpecies, dum Lipyriam appellat febrem, quæ fit ex Erypelate in ventriculo, *Typhodem* quæ in hepate & *crymodem*, quæ in pulmonibus occurrit; aut etiam illorum diſtinctiones, qui inter Eryſipelas Uteri, Hepatis, Pulmonum, Lienis &c. & veram inflammationem Uterinam, Peripnevmoniam, Hepatitidem, ſplenitidem &c. ſingularem quandam & vix gradualem formant & agnoſcunt differentiam, quoniam horum pariter ac aliorum viſcerum inflammationes, tam eryſipelacæ, quam phlegmonodeæ,

deæ, licet ratione periculi aliqua inter ipſas intercedat differentia, unam tamen eandemque medendi methodum abſolute requirunt, hujusque ratione vix unquam exacte a ſe invicem diſtingui poſſunt.

§. IX.

Præmisſis nunc iis, quæ ad diverſas inflammationum eryſipelacearum differentias ſpectant, circumſtanſtiis, ad earundem hiſtoriam ut nos accingamus ordinis ratio poſtulat. Incipiunt ergo ordinarie cum horripilatione inſolita aut plenario etiam horrore, totum non ſolum corpus, ſed & in ſpecie partem & regionem illam, in qua apparituræ ſunt, admodum moleſte occupante & per integram communiter horam, immo quandoque diutius detinente, cui dein ſtatim ſuccedit calor intenſior febrilis, modo levior, modo gravior, pro diverſitate magnitudinis ipſius ſtaſeos & partis affectæ conditione, ſiquidem ille minoris ſemper momenti exiſtit, ſi ad extremitates, maxime inferiores, vergunt inflammationes iſtæ, vehementior e contra, ſi diffuſa magis eſt ſtaſis partesque ſuperiores & præcipue pectus, collum & caput, occupat, ubi etiam inſimul reliqua ſymptomata tanto magis exacerbantur, concurrentibus inſuper cephalalgiis & non raro deliriis. Durante hoc æſtu perſentiſcunt etiam ſubjecta afflicta ſtatim dolorem aliquem congeſtorium & quaſi preſſorium in eadem parte, quem tumor æqualis latius plerumque diffuſus excipit, qui brevi temporis intervallo tanta ſumit incrementa, ut cutis per totum ejus ambitum niteſcat, cum ſuperveniente dolore pungitivo inſtar acicularum, & leviter ardente, ſatis tamen adhuc tole-

tolerabili, si in ordinario seu mitiori gradu constitutæ sunt hæ inflammationes.

§. X.

Interea apparet etiam successive in parte & regione ita affecta color rubicundus dilutior, seu roseus, totum tumorem expansum occupans & adhuc nitidiorem reddens, non tamen admodum arcte ipsi inhærens, siquidem digitorum qualicunque pressioni statim cedit cutemque albicantem relinquit, remotis autem digitis facile quoque redit, quoniam congesti & coacervati ibidem humores in plenariam & perfectam stasin nondum sunt deducti, sed mobiliores & quodammodo fluidi adhuc existunt, adeoque facili negotio intra fibrarum musculosarum interstitia reprimi & ad tempus ibidem detineri possunt. Proinde etiam tumor ipse non tam alte elevatur, nec adeo durus & intense rubicundus redditur, uti in aliis gravioribus inflammationum speciebus, ob minorem nempe humorum congestorum & stagnantium quantitatem leviorem affluentis & ad facilitandam ejus resolutionem transeundis sanguinis impetum & paulo majorem adhuc coacervati humoris mobilitatem & expansionem, cum e contra in phlegmonodea & apostematodea inflammatione perfecta stasis, adeoque crassior & angustioribus limitibus inclusus humor præsto sit, qui duritiem, ruborem & magnitudinem tumoris necessario grandiorem reddere debet.

§. XI.

Solet autem hic tumor ordinarie ad minimum per tres quatuorve dies ita persistere, & tunc si legitime tractatur, ob subsequentem stagnantium humorum resolutio-

lutionem & discussionem, sponte decrescit, colore flavescit tandemque penitus & cum euphoria subjectorum evanescit, quippe saluberrimus omnium inflammationum est eventus; quodsi vero incongrua arte & per intempestive adhibita emollientia, pinguia & unguinosa forsitan ad maturationem disponatur, tunc quidem veram & laudabilem suppurationem haud subit, in corruptionem vero seroso-salsam tanto certius transit, quæ dein non solum admodum refractaria & rebellis existit, sed & facillime serpiginosorum ulcerum indolem assumit & in partes adjacentes sese diffundit, atque tunc plenariam consolidationem ægerrime admittit. Quod vero insuper quoque hæ inflammationes quandoque vesiculas, modo minores & copiosiores, modo majores & rariores simul exhibeant, quandoque etiam hinc & inde evagentur & per reliquas partes successive obambulent, superius circa differentias jam indicavimus, & propterea heic loci merito omittimus.

§. XII.

Ad ætiologiam horum symptomatum antequam nunc progrediamur, paucis etiam subjecta inflammationibus hisce potissimum exposita, examinanda & describenda erunt. In genere igitur præcipue omnes plethorici, ob abundantem, quam gerunt, sanguinis quantitatem ejusque propterea faciliorem ad stagnationes hinc & inde subeundas proclivitatem, his aliisve inflammationibus frequentius obnoxii deprehenduntur; in specie vero sanguinei, habitu laxiori, porosiori & succulentiori præditi, in quem sub qualicunque commotione sanguis non solum copiosius irruere ac intimius penetrare, sed & facilius ibidem stagnare, ob lymphæ autem tenerioris commixtionem non semper ita exquisitas, graves & fervidas inflammationes excitare potest, quin potius pro levioribus & superficialibus hisce erysipelaceis formandis magis quadrat: Specialissime tandem illi, qui corporis necessarias commotiones debitumque & conveniens regimen negligunt, animo vero tanto sensibiliores ejusque crebrioribus & vehementiori-

bus pathematibus, humorum motum eximie turbantibus & alterantibus suscipiendis tanto aptiores existunt. Quod autem *speciale*, seu ita dictum *subjectum inhæsionis* harum inflammationum attinet, illud utique tota externa corporis peripheria, sive ipsa cutis constituit, utpote ob sui ignobilitatem, debilitatem, raritatem & laxitatem, vasorumque capillarium copiosum transitum, universali quasi totius corporis emunctorium, in quod alias natura ordinarie maximam impuritatum partem deponere & exinde eliminare allaborat. Inter ipsas autem externas superficiei hujus partes & regiones quædam frequentius affliguntur ab his inflammationibus, videlicet artus, tam inferiores, quam superiores, qui, utpote a nobilioribus visceribus magis remoti pauloque robustiori structura præditi, facilius tales decubitus stagnatorios suscipere atque perferre valent; quædam vero rarius, ex provida naturæ directione, ob majoris periculi metum, texturæ singularem conditionem & subjacentium partium nobilitatem infestantur, nempe caput & inprimis genæ, faciles alias ruboris susceptrices, nares, collum, mammæ, genitalia, &c. ex quibus si quoque forsitan aliqua paulo frequentius his inflammationibus exponatur, erit illud certe vel naturæ erranti, vel partis imbecillitati, vel consuetudini, vel concitatiori etiam humorum affluxui imputandum.

§. XIII.

Tradita sic historica erysipelacearum inflammationum descriptione, nunc utique ordinis ratio postulat, ut pro ingenii viribus in illas quoque causas inquiramus, quibus natales suos illæ ordinarie debent, ubi pro *causa immediata & proxima* unice reputamus diffusiorem, latiorem & superficialem quandam stasin sanguinis tenuioris, cum subtili lympha & sero acriori paulo magis remixti, & salutari consilio, mediantibus congestoriis & translatoriis motibus, a natura versus corporis peripheriam translati, ut, obtenta prius ulteriori sui resolutione & abstersione, tanto facilius per commune & universale hoc emunctorium eliminari

&

& removeri queat. *Causam* vero *mediatam* propinquiorem sistit repentina & activa portionis istius inquinatæ versus externas corporis partes suscepta congestio, eaque non tumultuaria, sed satis proportionata atque salutaris, eum nempe in finem instituta, ne circa nobiliora viscera diutius forsitan obhærescens, in actualem coagulationem & corruptionem sonticam atque periculosam ibidem delabatur, pro qua dein etiam in extrema corporis superficie avertenda, principium vitale laboriosa intentione & conamine inflammatoriam commotionem excitat, sanguinem nempe paulo copiosius & impetuosius versus hanc regionem impellendo, ut sub vegetiori & celeriori ejusdem transitu (unde ordinarie tumor, rubor & æstus auctior oriuntur) successive stagnantis humoris portiones quædam abstergantur & divellantur sicque discussorius magis, quam suppuratorius effectus obtineatur, quippe qui ultimus ordinarie magis noxius atque perversus existit, quoniam ipsa illa stasis magis lymphatica & serosa, quam mere sanguinea est, adeoque dum tota hæc lymphæ quantitas tempestive, prout opus est haud præpari & coerceri potest, sed inordinate suppuratur & ob principiorum pinguium & oleosorum abundantiam ad corruptionem fermentativam & serpiginosam magis vergit, necessario exinde mali moris ulcera, latius evagantia admodum rebellia & consolidationem non nisi irregularem admittentia, emergunt & cum summa afflictorum subjectorum molestia atque ac damno introducuntur.

§. XIV.

Causarum denique *mediatarum remotiorum* seu *occasionalium*, nomine utique nobis veniunt omnia illa, quæ lympham & sanguinem ad ejusmodi insolitam spissescentiam & stagnationem disponere horumque humorum decubitum & translationem versus exteriores corporis partes facilitare & invitare possunt, quorsum referimus ex *naturalium* rerum classe *Temperamentum Sanguineum* &, qui cum hoc ordinarie sociatus est, *habitum* corporis *plethoricum*,

 spon-

ſpongioſum & carnoſum, qui ordinarie admodum ſucculentus eſt, hancque ob cauſſam & promovendis & fovendis qualibuscunque humorum ſtagnationibus tanto magis favet. Sic quoque huc pertinet *hæretitaria diſpoſitio* multum pariter ad crebriorem harum inflammationum, certis ſæpiſſime familiis maxime ſolennium & quaſi propriarum, provocationem & excitationem faciens, quatenus nimirum, juxta *Harvei* mentem, facillime â parentibus eryſipelate ante hac ſæpius vexatis, cum ſemine vel ſanguine materno, vitioſæ ejusmodi diſpoſitionis ideo fœtui imprimitur, hæcque dein cum tempore ſuſcitatur, in actum atque ob leviſſimam ſæpe cauſam tandem in conſuetudinem deducitur. Ratione *ætatis* equidem nullam fere, præter ſenilem, hic excipere poſſumus, cum in omnibus reliquis indiſcretim occurrere obſerventur hæ inflammationes, infantili tamen, puerili & juvenili, propter plethoram & frequentiores orgaſticas ejus commotiones crebrioresque in regimine occurrentes errores, aliquam concedimus prærogativam, non excluſa conſiſtente virili ætate, quæ, licet rarius patiatur has inflammationes, tanto tamen periculoſius ab iisdem infeſtatur. Similiter comparatum eſt cum *Sexu*, nullam pariter exceptionem admittente, niſi quod fæmellis junioribus, ſucculentis & frequentioribus menſtrui fluxus ataxiis expoſitis utique paulo ſolenniores exiſtant hæ inflammationes præ maribus non ſemper usque adeo plethoricis.

§. XV.

Ex *non naturalibus rebus* ſuum pariter huc contribuit ſymbolum *Aer*, tam nimium calidus & æſtuoſus, quam frigidus, quatenus nempe ille, corpora diutius ambiens, peripheriam eorundem nimium quantum relaxat, copioſiorem humorum affluxum eo provocat & lymphaticos ſuccos magis inſpiſſat; hic vero ipſorum ſuperficiem conſtringit humoresque ibidem ſtabulantes ad ſtagnationem graviorem diſponit: Hinc quoque per experientiam deprehendimus, quod in ſenſibilioribus ſubjectis quandoque

que etiam diuturna tantum commoratio ſub ardore ſolis, aut gravior ignis æſtus in foco culinario, ad provocandas haſce inflammationes occaſionem ſubminiſtrent. *Alimenta* quoque nimium aromatiſata, acria, ſicca, ſalſa, oleoſa & pinguia, in nimia copia aſſumta, nec non *potulenta* generoſiora vinoſa & ſpirituoſa, vel ipſa etiam calida decocta, frequentius & copioſius ingurgitata, ſanguinem orgaſtice commovendo & exagitando multum huc faciunt. *Somnus* longior humores augendo & inſpiſſando, *vigiliæ* vero nimium protractæ, ſerum abſorbendo & ſanguinis maſſam inæqualiter commovendo, facilem itidem his inflammationibus occaſionem præbent, quod & de *motu* nimio & *quiete* immodica certiſſime expectare licet. *Animi pathemata*, præprimis vero *ira* & *terror*, quatenus vel repentinas humorum expanſiones, vel eorundem graviores reſtrictiones & retropreſſiones inducunt, omnium maxime introducendis hiſce inflammationibus favent, prout hoc innumera exempla illorum qui ex leviſſima ſæpe animi commotione eryſipelate infeſtantur, abunde comprobant. Quid tandem *excretorum* & *retentorum* vitia, ſi nimirum conſuetæ alvinæ, tranſpiratoriæ, inprimis autem hæmorrhagicæ excretiones retardantur, aut penitus ſufflaminantur, ad producendas haſce inflammationes conferre valeant, cum per quotidianam abunde jam liqueat experientiam ob chartæ & temporis anguſtiam fuſius jam percenſere & demonſtrare haud valeo, cuilibet autem ſufficienter jam cognitum eſſe certiſſime mihi perſuadeo.

§. XVI.

Inter *præternaturales res* primarium utique locum ſibi vendicant febres, maxime continuæ, harumque vel per adſtringentia, vel volatilia & nimium commoventia factæ incongruæ turbationes, quibus provida natura non raro adformandas tales metaſtaſes retentæ materiæ febrilis cogitur. Dein huc referendi etiam ſunt illi affectus, qui orgaſticam ſanguinis efferveſcentiam facile concitant, videlicet

 partus

partus difficilis, ſudoris repentinæ retropulſiones, aut nimiæ diaphoreſes, &c. item pruriginoſæ ſcalptiones, quibus major humorum affluxus verſus peripheriam corporis invitatur, & ſtagnationi ſucceſſuræ eorundem facilior via panditur. Non omittendæ ſunt inconſultæ retropulſiones excretionum ſubcutanearum, ſcabiei inprimis, item dolorum ſpaſtico-arthriticorum tractationes per refrigerantia, nec non graviores muſculoſarum partium vulnerationes aut contuſiones, ſub quibus omnibus facile ſtagnationes aut ſtaſes humorum, utpote primaria inflammationum eryſipelacearum fundamenta, in extrema corporis ſuperficie inducuntur & excitantur.

§. XVII.

Ratione *Prognoſeos* de inflammationibus hiſce notandum eſt, quod, licet rarius lethales evadant, tamen ſi altiores ſemel in cutis glandulis miliaribus radices egerint, ſatis rebelles exiſtant & ſemel licet iterumque profligatæ tamen usque recurrant facileque in conſuetudinem degenerent atque tunc leviſſimis quoque ex cauſis frequentiſſime repullulent. Si rite tractantur ordinarie breviter terminantur, intra tres nimirum vel ad ſummum quatuor dies; quando vero ultra quartum diem, absque ceſſatione tumoris, duritici ardoris & doloris punctorii, continuant, imo magis inſoleſcunt, tunc plerumque maxime neceſſariam & utiliſſimam ſui diſcuſſionem non ſolum reſpuunt, ſed & certiſſime in ulcerationem fermentativam, acrem & ſerpiginoſam, admodum rebellem & ſonticam, degenerant, quod etiam facillime evenit, ſi emollientibus, relaxantibus, unguinoſis & humidis inconvenienter tractantur. Si ulceribus, vulneribus, fracturis aut oſſium denudationibus ſuperveniunt, periculoſiores ſemper exiſtunt, quam ſi in partibus ſanis exoriuntur, ſic quoque pejores ſemper ſunt, ſi in capite, collo, pectore, inguinibus, genitalibus &c. &c. occurrunt, & ſi febrem exquiſitam complicatam habent, quoniam gravior tunc ordinarie ſolet eſſe inflammatio. Omnium peſſime ſemper ſuccedunt, ſi per externa refri-

gerantia

gerantia & adstringentia ad interiora retropelluntur, quoniam plerumque Gangrænam & proxime subsequentem sphacelum in visceribus post se trahunt mortemque certissimam hac ratione inferunt; confer. HIPPOCRATIS *Aphoris. 25. Sect. VI.* E contra optime & salutariter terminantur, si sub auctiori transpiratione peripherica stases istæ discutiuntur, id quod certissime hariolari licet, quando vel pruritus vel formicarum sensus supervenit atque cuticula in squamas quasi fatiscit, colorque & calor in ordinarium & consuetum sensim mutantur.

§. XVIII.

Consideratis ergo nunc iis, quæ ad inflammationum erysipelacearum cognitionem theoreticam spectant, inoffenso pede ad tradendam ipsarum medendi methodum, quæ ipsius rei caput est, nos accingimus, eamque tribus hisce indicationibus potissimum superstruendam esse censemus I) *Ut nimius humorum affluxus, statum huncce inflammatorium communiter pejorem reddens, modeste intercipiatur.* II) *Staseos discussio & resolutio debite promoveatur* & III) *Ulceratio quacunque ex ratione inopinato superveniens debite mundificetur & consolidetur.*

§. XIX.

Prima indicatio equidem non in omnibus ejusmodi inflammationibus indiscretim necessaria est, sed in iis duntaxat, quæ vel in primo sui initio statim impetuosiores sunt, vel in subjectis nimium plethoricis, sanguineis, lautiori diætæ & V.Snibus antehac adsuetis, otiosis, & ordinariarum hæmorrhagiarum suppressione, vel saltem imminutione laborantibus, occurrunt: Tunc enim optime & commodissime hic scopus impetratur per V.Snes, vel quandoque, in adsuetis nimirum & succulentioribus, per scarificationes in partibus oppositis & remotioribus potissimum celebrandas, hac tamen sub cautela, ut admodum tempestive & in primo statim principio instituantur, antequam febriles qualescunque motus persentiscuntur, alias plerumque plus obsunt quam prosunt. Quodsi vero prædictæ circum-

cumſtantiæ nullam harum ventilationum admittant, tunc ad minimum frictiones modeſtæ partium oppoſitarum nec non interne temperantia, nitroſa & acidulata qualiacunque in uſum trahenda erunt, ſub quarum ſedula & convenienti continuatione itidem aliqualis humorum revulſio obtineri, & gravius harum inflammationum augmentum præcaveri poteſt, imprimis ſi alvus ſimul debito modo aperta ſervetur.

§. XX,

Altera indicatio, in qua potiſſimum totius rei cardo vertitur, ſecuriſſime impetratur per propinata interna blanda diapnoica alexipharmaca, reſolventia & ſalina digeſtiva, videlicet in forma pulverum ♁ diaphoret. Bezoard. min. C. C. S. △e ppt. unicorn. foſſil. Ocul. ♋. cum acetoſit. citr. ppt. Matr. perl. ppt. Lap. bezoard. orient. & occident. Lap. de Goa, Pulveres bezoardicos Sennerti, Wedelii, Anglicanum, Succin. alb. ppt. Arc. duplic. ⊖um depurat. & ♁iatum, ♀um ⊖lat. amar. ☿ nativ. & ♁nii &c. quales pulveres ad ℈j pro doſi, pomeridianis & veſpertinis horis bis vel ter exhiberi, aut cum ▽is diapnoicis, nempe C. B. Scord. Flor. Samb. Galeg. Scabioſ. &c. atque ſimilibus ſyrupis remiſceri atque iisdem temporibus ſub Potionum forma propinari poſſunt. In Eſſentiis autem optime conducunt Eſſent. Alexipharmaca Stahl. aut in ſeroſioribus Eſſ. Pimpinel. alb. Succin. Imperat. Angelic. TRa ♁nii, ♀ri, TRa bezoard. Wed. & Michael. quæ parcioribus quidem, ſed repetitis doſibus, ad gtt. XXV. vel XXX. horis antemeridianis bis vel ter ordinanda ſunt. Quo vero tanto facilius ſalutaris hic ſcopus diſcuſſionis obtineatur, inſimul quoque cum internis hiſce ſocianda & conjungenda ſunt externa, videlicet ſacculi ex Rad. Ir, Flor. Leviſt. Liquir. Flor. Samb. Chamom. Rom. Farin. Fab. ſecalin. hordei, lupinorum, Ceruſſ. Bolo armen. & Camphora, tepide in forma ſicca applicandi, aut etiam ▽ſvini Camphoratus & crocatus immodica quantitate linteaminibus inſtillari, ſicque parti affectæ interdum applicari poteſt, cavendo tantum, ne vel diutius, vel copioſius

piosius hic adhibeatur atque hac ratione inflammationem augeat vel ipsam etiam stasin pertinaciorem reddat magisque inspisset.

§. XXI.

Quodsi vero denique contingat, ut præter omnem spem & opinionem, quacunque de causa inflammatio talis erysipelacea in ulcerationem transeat, tunc ut *tertiæ indicationi* satisfiat, ante omnia inquinamentum ulcerosum abstergatur per applicationem 🝆 Philosophor. dein secessio hujus corruptelæ adjuvetur parsque affecta mundificetur mediante 🝆eo Ovor. vel ceræ, Liquamine Myrrh. aut egregia & efficacissima illa Essentia balsamica Illustr. Stahlii, ad minimum bis de die applicanda, (conjungendo simul moderata camphorata & discutientia, in ambitu sedulo imponenda, nec non interne propinanda Essentias antiscorbuticas & sanguinem mundificantes, inprimis Essent. Trifol. fibr. Fumar. Centuar. min. Pimpin. alb. Succin. Lignor. atque Tincturas alcalinas, interpositis pulveribus absorbentibus & Pilulis balsamicis laxantibus, sub quorum regulari & continuato usu, subjuncta simul convenienti diæta, tandem quoque felicem & plenariam talium refractariorum ulcerum consolidationem sperare licet.

TANTUM.

S. D. G.

JAm FRIDERICE Tibi veſtis ſic fulget honoris,
Quâ Te, pro meritis, induit ars Medica.
Gratulor hos, Fautor, toto Tibi pectore honores,
Annuat his cæptis magnus Jova Tuis.

Hiſce paucis gratulatur

D. LAVR. THEOPHIL. LVTHER,
Chym. Prof. Publ. Conſul Senior, n. n. Phyſ. adj.

CUm TIBI pro meritis multoque labore ſubacto,
Hoc, ſtudii pretium tradit Hygea, die,
Apprecor ut felix longeque fruaris honore,
Qui TIBI ſplendori ſit, decus atque TVIS,
In Praxique feras multum ſolaminis ægris,
Sæpius ut creſcat gloria lausque TIBI.

Ita

Nobiliſſimi Domini Doctorandi *meritiſſimis honoribus applaudit, proſpera quævis ſimul ominaturus,*

D. ANDREAS ELIAS Büchner,
Inſtitut. Med. Prof. Publ. Facult. Med. Aſſeſſor Extraord. & S. R. I. Academ. Nat. Curioſ. Adjunctus.

HIc mea muſa Tibi lætans, *doctiſſime* RILCKE,
In altum ſiſtens officioſa venit.
Gratulor atque Tibi, quum ſis coronatus honore,
Creſcat & augeſcat quolibet ille die:
Vive diu felix, Patriæ ſplendorque decusque
Ægris & multis ſis ſimul auxilio.

His Prænobiliſſimo Domino Doctorando, Fautori ac Amico ſuo ſuaviſſimo, proſpera quævis adprecari ac ſe ſimul perpetuæ Ipſius benevolentiæ ac ulteriori amicitiæ optime commendare voluit,

ABRAHAM JOHN, *Sileſ. M. St.*